

Олеся Мединська,
кандидат філологічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна,
ORCID: 0000-0002-3769-163X

ВОЄННИЙ КОНТЕНТ ТЕЛЕКАНАЛУ «СУСПІЛЬНЕ ХАРКІВ»: ПРОБЛЕМНО-ТЕМАТИЧНИЙ ВИМІР

У контексті євроінтеграційних процесів і суспільно-політичних викликів виникла нагальна потреба в трансформації медіасистеми, зокрема в реформуванні державного мовлення в Національну суспільну телерадіокомпанію України. Відповідно до національного законодавства суспільне мовлення було створено задля «задоволення інформаційних потреб суспільства, залучення громадян до обговорення та вирішення найважливіших соціально-політичних питань, забезпечення національного діалогу, сприяння формуванню громадянського суспільства» [3]. Основні цілі реформи – забезпечення **редакційної незалежності** від органів державної влади та місцевого самоврядування, створення **неприбуткового медіа**, що служить інтересам громадян, запровадження стандартів **прозорості та підзвітності**.

Національна суспільна телерадіокомпанія України – ключовий інститут демократичного суспільства, що забезпечує **незалежну, некомерційну та суспільно орієнтовану інформацію**. Вона включає 22 регіональні філії, два загальнонаціональні телеканали, телеканали «UA: Крим» та «UA: Київ», три загальнонаціональні радіоканали та новинний сайт.

Суспільне мовлення в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України набуває особливого значення як джерело оперативної інформації про перебіг воєнних дій, важливий чинник консолідації суспільства та психологічної підтримки населення.

Серед регіональних телересурсів ключову роль у медіатизації воєнних подій відіграє телеканал «Суспільне Харків». Він формує інформаційне поле для мешканців Харківщини, слугує своєрідним інфозахистом проти ворожих впливів, сприяє мобілізації населення та збереженню національної ідентичності.

У закордонному та українському науковому дискурсі є чимало праць, присвячених різним аспектам діяльності суспільного мовлення. Специфіку медіа вивчали С. Барнетт, К. Бросд, О. Джолос, С. Джонсон, Е. Лерш, Е.Мартін, Т. Мердок, В. Мерінг, Ф. Сейс, Т. Сівертсен, Дж. Сітон, А.Фікерс,

Л. Хаєнс та інші. Організаційні, правові, комунікаційні особливості суспільного телерадіомовлення досліджували такі українські вчені, як О. Войтко, О. Головчук, В. Гоян, О. Гоян, О. Гресько, П. Дворянин, С. Зятюк, Б. Іваницька, В. Лизанчук, В. Набруско, М. Нагорняк, Ю. Нестеряк, І. Пенчук, Є. Соломін, Н. Темех. Однак воєнний контент регіональних телеканалів суспільного мовника є недостатньо вивченим у теорії та практиці журналістикознавства.

Мета наукової розвідки – дослідити проблемно-тематичний вимір воєнного контенту телеканалу «Суспільне Харків».

Хронологічні межі дослідження – березень-квітень 2025 року.

За аналізований період опрацьовано 270 матеріалів про російсько-українську війну. Найбільше воєнна тематика артикулювалася в телеетерах «Суспільне Харків» у квітні – 163 матеріали, тоді як у березні її частка була меншою – 107. Відсотковий еквівалент представлено на рисунку 1.

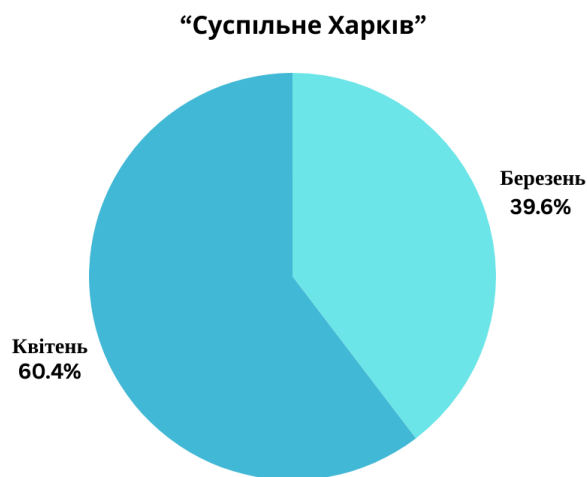

Рис 1. Частка матеріалів на воєнну тематику за березень-квітень 2025 р. у відсотковому еквіваленті

Проаналізувавши воєнний дискурс регіонального телеканалу «Суспільне Харків», констатуємо, що він висвітлює різні аспекти російсько-української війни (Рис. 2).

За результатами моніторингу виокремлюємо такі проблемно-тематичні групи матеріалів про російсько-українську війну:

1. *Обстріли населених пунктів / об'єктів критичної інфраструктури та їх наслідки*: «РФ скинула три авіабомби на житловий сектор Козачої Лопані на Харківщині: є поранений», 04.03.2025; «З початку 2025 року через обстріли на Харківщині загинули 28 людей, понад 200 людей – поранені», 05.03.2025;

«Через атаку РФ пошкоджена станція газовидобування на Харківщині: пожежа призвела до 96 тисяч гривень збитків довкіллю», 18.03.2025; «Росія масовано атакує Куп'янськ з авіації: на місто скинули щонайменше 20 КАБів», 19.03.2025; «На Харківщині відновлюють ліс, який окупанти випалили фосфорними бомбами», 21.03.2025; «За перші 20 днів березня росіяни завдали по Куп'янській громаді понад три тисячі ударів – Беседін», 22.03.2025; «Один з ударів РФ по Харкову 29 березня прийшовся по військовому шпиталю – Генштаб», 29.03.2025; «Росіяни почали активно застосовувати скиди з отрутою, відомо про випадки на Куп'янському напрямку – керівник ЦПД», 31.03.2025; «Російська “Молнія” влучила на територію дитсадка у Київському районі Харкова», 13.04.2025; «215 обстрілів за добу: чим Росія завдавала ударів по Харківщині під час оголошеного нею “великоднього перемир'я”», 20.04.2025; «На Харківщині внаслідок ударів РФ пошкоджена інфраструктура “Укрзалізниці”», 24.04.2025; «Харків за тиждень пережив 54 удари РФ: Терехов каже, що інтенсивність атак зросла в рази», 28.04.2025.

Рис. 2. Тематичний зріз воєнного контенту на телеканалі «Суспільне Харків» (березень-квітень 2025 р.)

2. *Державна зрада з боку громадян України.* У сюжетах актуалізуються різні форми державної зради, зокрема здійснення дій, що підривають суверенітет, територіальну цілісність та обороноздатність України, колабораціонізм, шпигунство: «Жінка з Харкова отруїла військового ЗСУ та готувала вибухівку для терактів – СБУ», 10.03.2025; «Ексберкутівця судитимуть у Харкові за обвинуваченням у держзраді: деталі», 21.03.2025; «Став “народним міліціонером” в окупації: 21-річний житель Харківщини отримав вирок за колабораціонізм», 26.03.2025; «Житель Харківщини передавав РФ координати складів і баз обслуговування техніки, яка прямувала

на передову», 02.04.2025; «Настоятеля храму УПЦ у Харкові обвинувачують в передачі РФ даних про Сили оборони», 08.04.2025; «Жителька Покотилівки зі співмешканцем передавали РФ дані про розміщення Сил оборони: їх визнали винними у держзраді», 11.04.2025; «На Харківщині затримали підозрюваного у шпигунстві для РФ: за даними слідства, він передавав їм дані про ТЕЦ», 14.04.2025; «Працівника “Укрзалізниці” засудили за держзраду – шпигував за ешелонами Сил оборони на Харківщині та Сумщині», 23.04.2025.

3. Оперативна ситуація на фронті Харківщини: хід бойових дій: наступи, оборона, маневри, зміни лінії фронту, застосування РФ різних видів зброї, у тому числі хімічної; зведення Генерального штабу, командування ЗСУ та інших джерел: «Якою є ситуація на Куп'янському напрямку на початку квітня: дані ОСУВ “Хортиця”», 06.04.2025; «“Вовчанськ має гірший вигляд за Бахмут або Авдіївку”: про ситуацію у місті – 42 ОМПБ», 08.04.2025; «Наступ на Сумську і Харківську області фактично вже розпочався – Сирський», 09.04.2025; «На Харківському напрямку армія РФ стала менше використовувати дрони й накопичила сили біля Вовчанська – ОТУ “Харків”», 26.04.2025; «Дрони-імітатори “Пародія”: навіщо росіяни запускають їх по Харківщині», 26.04.2025.

4. Медіатизація життя громад на прифронтових і деокупованих територіях представлена сюжетами, які присвячені функціонуванню соціальних, інфраструктурних, освітніх, медичних та комунальних систем в умовах постійної екзистенційної загрози. Особлива увага приділяється висвітленню проблем щодо **відбудови зруйнованої інфраструктури**, доступу до базових послуг, створення та відновлення бізнесу на прифронтових і деокупованих територіях, а також особистим історіям місцевих жителів, які залишилися або повернулися до своїх домівок, проєктам місцевих ініціатив із відновлення громад. Такі матеріали відображають реалії життя людей на територіях, безпосередньо дотичних до бойових дій чи звільнених від російської окупації: «У Дергачах на Харківщині завершили відбудову зруйнованої РФ амбулаторії: фото», 12.03.2025; «Як великі й малі господарства у Студенку на Ізюмщині відновлюють роботу попри замінованість», 19.04.2025; «“Це – знамениті харківські бювети”. Ветеран із Харкова після поранення відновив виробництво фонтанчиків для очищення води», 23.04.2025; «“Руйнування значні – до фундаменту”. Які перспективи відновлення Палацу спорту у Харкові після російського обстрілу», 27.04.2025; «“Тиша лякає”. Третій рік зі звільнення Руської Лозової: в яких умовах його зустрічають місцеві жителі», 29.04.2025.

5. *Воєнні злочини, скоєні російськими військовими.* У сюжетах телеканалу висвітлюються факти злочинів проти людяності, порушення Женевських конвенцій, насильницькі дії щодо цивільного населення, катування, мародерство, актуалізується питання розслідування та притягнення до кримінальної відповідальності військових РФ: «На Харківщині повідомили про підозру ще трьом військовим РФ, які катували українців під час окупації – СБУ», 07.03.2025; «Бойовика “ЛНР”, який причетний до вбивства українського письменника Вакуленка, судитимуть заочно – прокуратура», 11.03.2025; «На одного слідчого – 40 справ: як на Харківщині працює відділ поліції, який розслідує воєнні злочини», 13.03.2025; «Троє росіян викрали ветерана АТО під час окупації Ізюмщини, чоловік помер у полоні – слідство», 01.04.2025; «Справу двох окупантів, які в Ізюмі катували та гвалтували матір українського правоохоронця, передали до суду», 10.04.2025; «У Харкові повідомили про підозри п'ятьом бойовикам “ЛНР”, які катували жителів Ізюмщини під час окупації», 11.04.2025; «Уродженець Харківщини, який служить снайпером в армії РФ, згвалтував жінку на окупованій Херсонщині – слідство», 19.04.2025; «Бойовик “ЛНР” під час окупації Старосалтівської громади обікрав будинок цивільних – йому повідомили про підозру», 24.04.2025.

6. *Історії військових:* «Чому іноземці приєдналися до українського війська: історії бійців “Хартії”», 02.03.2025; «“Є завжди оцей тягар, що ти пішов”. Військовослужбовець повернувся на службу після 10 місяців СЗЧ: історія бійця», 11.03.2025; «“Глибоко вірю в українську свободу”. Історії бійців з Аргентини, Канади, Шотландії та Японії, які захищають Харківщину», 13.03.2025; «“Чого я чекаю?”. Залишив посаду в ІТ, бізнес і власний дім з вишневим садом: історія командира екіпажу в “Ахіллесі”», 19.03.2025; «Від добровольців – до корпусу Нацгвардії: як за три роки трансформувалася “Хартія”», 21.03.2025; «“Сподіваюся, що це наша остання війна”: історії жінок-операторок БПЛА у “Хартії”», 24.03.2025; «Спадковий військовий з козацьким корінням, який пройшов Зеленопілля і Бахмут: історія полеглого медика Ігоря Редуна», 29.04.2025.

7. *Повідомлення про загиблих воїнів, уродженців Харківської області:* «На Донеччині під час виконання бойового завдання загинув поліцейський з Харківщини Денис Котляр», 03.03.2025; «На Харківському напрямку фронту загинув поліцейський Роман Кравченко», 19.03.2025; «У Харкові попрощалися із загиблим на фронті поліцейським Романом Кравченком», 21.03.2025.

8. *Розмінування територій*: «Розмінування сільськогосподарських земель: як на Харківщині діє державна програма “80% на 20%”», 09.03.2025; «Скільки гектарів Харківської області сапери розмінували за тиждень: дані ДСНС», 17.03.2025; «Розмінування сільгоспугідь за держкошти: як це працює на Харківщині – досвід фермера з Оскільської громади», 23.03.2025; «Розмінування деокупованої Ізюмщини – сапери ДСНС знешкоджують вибухівку за допомогою японської спецтехніки», 25.04.2025.

9. *Обмін полоненими між Україною та Росією*. У новинних випусках висвітлюються обміни полоненими, акцентуючи на механізмах звільнення з полону, труднощах, пережитих в умовах утримання: «Четверо захисників із Харківщини повернулися додому під час обміну полоненими 19 березня», 19.03.2025; «“Це було 3 роки й 7 днів чекання”. Військовий Павло Гикало з Харківщини повернувся з полону: історія захисника», 21.03.2025.

10. *Вербування неповнолітніх дітей російськими спецслужбами для участі у збройному конфлікті*: «Діти з Харківщини здійснили диверсію на залізниці, спалили сільраду та військову машину – СБУ», 07.03.2025; «Прокуратурі відомо про 24 неповнолітніх на Харківщині, які виконували завдання спецслужб РФ: наймолодшому – 12 років», 17.03.2025; «На Харківщині судитимуть чотирьох підлітків за диверсії, підпали та перешкоджання діяльності ЗСУ», 28.04.2025; «Школярка з Харкова спалила дві військові автівки – СБУ», 29.04.2025.

11. *Перемир'я між Росією та Україною*. У сюжетах продукуються такі наративи, як «пропагандистська пастка ворога», «перемир'я має базуватися на принципах суверенітету, територіальної цілісності та відповідальності агресора за скоєні воєнні злочини», «без належних гарантій безпеки будь-яке припинення вогню може виявитися тимчасовим і зберігатиме високий ризик відновлення бойових дій»: «Вступ до НАТО, ядерна зброя, іноземні миротворці: думки харківців про гарантії безпеки для України, 02.03.2025; «Чи лишилися сподівання на допомогу США і мирні зусилля Трампа? Думки харківців», 20.04.2025; «РФ використовує “великоднє перемир'я” для накопичення сил на Харківському напрямку – “Хартія”», 20.04.2025; «“Росіяни скористалися перемир'ям, щоб поновити наступ на Вовчанськ” – ОСУВ “Хортиця”», 25.04.2025.

12. *Мобілізація*. Упродовж аналізованого періоду цій темі присвячено два матеріали, у яких висвітлюється порушення процедури мобілізації з боку працівників ТЦК: «На Харківщині зареєстрували понад 40 звернень щодо порушень зі сторони працівників ТЦК за 2,5 місяці – Лубінець», 21.03.2025.

Отже, в умовах російсько-української війни регіональний телеканал «Суспільне Харків» відіграє ключову роль у формуванні локального інформаційного простору. Воєнна тематика займає чільне місце в ефірному наповненні, відображаючи як фронтові події, так і гуманітарні, соціальні аспекти життя прифронтових та деокупованих регіонів. Контент-аналіз дозволив виокремити такі проблемно-тематичні групи: наслідки обстрілів населених пунктів / об'єктів критичної інфраструктури – 129 сюжетів (48%); державна зрада з боку громадян України – 36 (13 %); **оперативна ситуація на фронті Харківщини** – 36 (13 %); життя громад на прифронтових і деокупованих територіях – 15 (6 %); воєнні злочини, скоєні російськими військовими – 15 (6 %); історії військових – 13 (5 %): повідомлення про загиблих воїнів, уродженців Харківської області – 7 (3 %); розмінування територій – 5 (2 %); обмін полоненими між Україною та Росією – 4 (1 %); вербування неповнолітніх дітей російськими спецслужбами для участі у збройному конфлікті – 4 (1%); перемир'я між Росією та Україною – 4 (1 %); мобілізація – 2 (1 %).

Список використаної літератури та джерел

1. Суспільне Харків. URL: <https://suspilne.media/kharkiv/tag/vtorgnenna-rosii-v-ukrainu/?page=8>
2. Закон України «Про суспільні медіа України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1227-18#Text>
3. Закон України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України». URL: <https://comin.gov.ua/npas/zakon-ukraini-vid-1704-2014-n-1227-vii-pro-suspilne-telebachennya-i-radiomovlennya-ukraini>